

15 -ാം കേരള നിയമസഭ

5 -ാം സമ്മേളനം

നക്ഷത്ര ചിഹ്നം ഇല്ലാത്ത ചോദ്യം നം. 2830

12-07-2022 - ൽ മറുപടിയ്ക്ക്

ഹരിത കേരളം മിഷനിലൂടെ നദികളുടെ പുനരുജ്ജീവനം

ചോദ്യം		ഉത്തരം	
ശ്രീ സി ആർ മഹേഷ്		ശ്രീ റോഷി അഗസ്റ്റിൻ (ജലവിഭവ വകുപ്പ് മന്ത്രി)	
(എ)	കഴിഞ്ഞ സർക്കാരിന്റെ കാലഘട്ടത്തിൽ ഹരിതകേരളം മിഷനിലൂടെ എത്ര നദികളുടെയും ജലാശയങ്ങളുടെയും പുനരുജ്ജീവനത്തിന് സാധിച്ചെന്ന് അറിയിക്കുമോ;	(എ)	കഴിഞ്ഞ സർക്കാരിന്റെ കാലത്ത് ഹരിതകേരളം മിഷന്റെ ഭാഗമായി വിവിധ വകുപ്പുകളുടേയും ഏജൻസികളുടേയും സഹായത്തോടെയും തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ നേതൃത്വത്തിലും പുനരുജ്ജീവിപ്പിച്ച നദികളുടെയും ജലാശയങ്ങളുടെയും വിശദവിവരം അനുബന്ധമായി ചേർത്തിരിക്കുന്നു.
(ബി)	ഇവയുടെ വിശദാംശം ജില്ല/താലൂക്ക് തിരിച്ച് വ്യക്തമാക്കുമോ?	(ബി)	കഴിഞ്ഞ സർക്കാരിന്റെ കാലത്ത് ഹരിതകേരളം മിഷന്റെ ഭാഗമായി വിവിധ വകുപ്പുകളുടേയും ഏജൻസികളുടേയും സഹായത്തോടെയും തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ നേതൃത്വത്തിലും പുനരുജ്ജീവിപ്പിച്ച നദികളുടെയും ജലാശയങ്ങളുടെയും വിശദവിവരം അനുബന്ധമായി ചേർത്തിരിക്കുന്നു.

സെക്ഷൻ ഓഫീസർ

അനുബന്ധം

സംസ്ഥാനത്തിന്റെ സുസ്ഥിരവികസനം ലക്ഷ്യമിട്ട് പുതിയൊരു കേരളത്തിലേക്കുള്ള പ്രയാണം ജനപങ്കാളിത്തത്തോടുകൂടി നിർവ്വഹിക്കുന്നതിന്റെ ഭാഗമായി നാലുകർമ്മ പദ്ധതികൾ 2016 സെപ്റ്റംബർ 28 ന് പ്രഖ്യാപിക്കുകയുണ്ടായി. ഇതിൽ ഹരിതകേരളം മിഷന്റെ ഉപദൗത്യമായ 'ജലസമൃദ്ധി' യുടെ ഭാഗമായാണ് സംയോജിത നീർത്തടാടിസ്ഥാനത്തിൽ മണ്ണ്-ജലസംരക്ഷണം ശാസ്ത്രീയമായി നിർവ്വഹിക്കുന്നതിനുള്ള പദ്ധതികൾ തയ്യാറാക്കപ്പെട്ടത്. ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് തലത്തിൽ നീർത്തടപ്പാനം, ബ്ലോക്ക്പഞ്ചായത്ത് തലത്തിൽ നീർത്തടമാസ്റ്റർപ്പാനം തയ്യാറാക്കപ്പെട്ടു. ഈപ്പാനിൽ റിഡ്ജ്-ടു-വാലി (മുകളിൽനിന്നുതാഴേക്ക്) സമീപനത്തോടുകൂടി ശുചിയാക്കി സംഭരണശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കേണ്ട ജലാശയങ്ങളുടെ മുൻഗണനാപ്പട്ടിക തയ്യാറാക്കുകയും ഇതിൻപ്രകാരംസർക്കാർവകുപ്പുകൾ/ ഇതര ഏജൻസികൾ മുഖേനയും ജനപങ്കാളിത്തത്തോടുകൂടിയും ഉള്ള രണ്ട്മാർഗ്ഗങ്ങൾ സ്വീകരിച്ചുകൊണ്ട് പ്രവൃത്തികൾ നിർവ്വഹിക്കുകയുമാണുണ്ടായത്.

വിവിധ വകുപ്പുകളുടെ സഹകരണത്തോടും ജനപങ്കാളിത്തത്തോടും കൂടിനിർവ്വഹിക്കപ്പെട്ട പ്രധാനപ്പെട്ട ശുചീകരണപ്രവർത്തനങ്ങൾ ചുവടെചേർക്കുന്നു:-

കിള്ളിയാർ (തിരുവനന്തപുരം) പള്ളിക്കലാർ (കൊല്ലം) ആദിപമ്പ, വരട്ടാർ (പത്തനംതിട്ടജില്ല) കോലറയാർ (പത്തനംതിട്ട-തിരുവല്ല) കുട്ടമ്പേരൂറാർ (ആലപ്പുഴ) മീനച്ചിലാർ-കൊടുരാർ- മീനലയാർ പുന:സംയോജനം (കോട്ടയം) കാനാമ്പുഴ (കണ്ണൂർ). ഇതിനുപുറമേ, ഇനി ഞാൻ ഒഴുകട്ടെ എന്ന ആശയത്തിനു കീഴിൽ (2019 ഡിസംബർ) 14 ജില്ലകളിലെ വിവിധതോടുകൾ ശുചിയാക്കുന്നതിനും സാധിച്ചിട്ടുണ്ട്.

കഴിഞ്ഞ സർക്കാരിന്റെ കാലഘട്ടത്തിൽ ഹരിതകേരളം മിഷനിന്റെ ഭാഗമായി ജലസേചനവകുപ്പിന് കീഴിൽ ഏകദേശം 542 ജലാശയങ്ങളിൽ (തോടുകളും കുളങ്ങളും ഉൾപ്പെടെ) പുനരുജ്ജീവന പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കിയിട്ടുണ്ട്.

ക്രമ നം	ജില്ല	കഴിഞ്ഞ സർക്കാരിന്റെ കാലഘട്ടത്തിൽ പുനരുജ്ജീവന പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കിയ ജലാശയങ്ങളുടെ എണ്ണം (തോട്, കുളങ്ങൾ, ഉൾപ്പെടെ)
1	തിരുവനന്തപുരം	60
2	കൊല്ലം	61
3	പത്തനംതിട്ട	50
4	ആലപ്പുഴ	10
5	ഇടുക്കി	114

6	കോട്ടയം	4
7	എറണാകുളം	67
8	തൃശ്ശൂർ	101
9	പാലക്കാട്	4
10	മലപ്പുറം	19
11	കോഴിക്കോട്	29
12	കണ്ണൂർ	6
13	വയനാട്	8
14	കാസർഗോഡ്	9

ഹരിതകേരളം മിഷന്റെ ഭാഗമായി വിവിധ വകുപ്പുകളുടേയും ഏജൻസികളുടേയും സഹായത്തോടെ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ നേതൃത്വത്തിൽ സംസ്ഥാനത്തൊട്ടാകെ 412 കി.മീ. നദികളും 45736 കി.മീ. തോടുകളും 26259 കുളങ്ങളും മാലിന്യശുദ്ധമാക്കി പുനരുജ്ജീവിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. കൂടാതെ 20990 കുളങ്ങൾ പുതുതായി നിർമ്മിക്കുകയും 64950 കിണറുകളിൽ മഴവെള്ളറീചാർജ്ജിംഗ് സംവിധാനങ്ങൾ ഏർപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. 26568 കിണറുകൾ നിർമ്മിക്കുകയും 13968 കിണറുകൾ പുനരുജ്ജീവിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്.

പുനരുജ്ജീവിപ്പിച്ച പുഴകളുടെയും തോടുകളുടേയും ജില്ല തിരിച്ചുള്ള പട്ടിക ചുവടെ ചേർക്കുന്നു.

ക്രമ നമ്പർ	ജില്ല	പുഴയുടെ പേര്	നീളം
1	തിരുവനന്തപുരം	കിള്ളിയാർ (22 കി.മീ. രണ്ടുതവണ)	44 കി.മി
2	കൊല്ലം	കല്ലടയാർ	22 കി.മി
3	പത്തനംതിട്ട	ആദി പമ്പ	4 കി.മി
4		കോലറയാർ	12 കി.മി
5		പള്ളിക്കലാർ	15 കി.മി
6	ആലപ്പുഴ	വരട്ടാർ	9.4 കി.മി
7		കൂട്ടമ്പേരുരാർ	12 കി.മി
8	കോട്ടയം	മീനച്ചിലാർ	75 കി.മി
9		മീനന്തറയാർ	
10		കൊടുരാർ	
11		മണിമലയാർ	14.5 കി.മി
12	ഇടുക്കി	വടക്കേപ്പുഴ	3 കി.മി
13		അടിമാലി- ദേവിയാർ	2 കി.മി
14	എറണാകുളം	കടമ്പ്രയാർ	16 കി.മി

15		പിറവംപുഴ	4 കി.മി
16	തൃശൂർ	പെരുന്തോട് വലിയതോട്	15 കി.മി
17	പാലക്കാട്	ഭവാനിപ്പുഴ	3.5 കി.മി
18		ഭാരതപ്പുഴ	11.25 കി.മി
19		മംഗലംപുഴ	13 കി.മി
20		ഗായത്രി പുഴ	7.1 കി.മി
21		തൂപ്പനാട് പുഴ	2 കി.മി
22		തൂതപ്പുഴ	3 കി.മി
23		ചിറ്റൂർ പുഴ	1 കി.മി
24	മലപ്പുറം	ചെറുപുഴ	4 കി.മി
25		ചാലിയാർ	12 കി.മി
26		തിരുർ പൊന്നാനിപ്പുഴ	8 കി.മി
27		പൂരപ്പുഴ	2 കി.മി
28	കോഴിക്കോട്	പൂനൂർ പുഴ	24 കി.മി
29	കണ്ണൂർ	കാനമ്പുഴ	10 കി.മി
30		ബാവലിപ്പുഴ	33 കി.മി
31		അഞ്ചരക്കണ്ടി പുഴ	22 കി.മി
32	കാസർഗോഡ്	ചിത്താരിപ്പുഴ	2 കി.മി
33		പതിക്കാൽ പുഴ	3.5 കി.മി
34		കുമ്പളപ്പുഴ	3 കി.മി
	ആകെ		412.25 കി.മി

പുനരുജ്ജീവിപ്പിച്ച തോടുകൾ

ക്രമ നമ്പർ	ജില്ല	ആകെ നീളം (കി.മി.)
1	തിരുവനന്തപുരം	10855.58
2	കൊല്ലം	3959.57
3	പത്തനംതിട്ട	1759.38
4	ആലപ്പുഴ	2788.02
5	കോട്ടയം	4148.60
6	ഇടുക്കി	1737.10
7	എറണാകുളം	7101.90
8	തൃശൂർ	2039.54
9	പാലക്കാട്	3645.05
10	മലപ്പുറം	2400.24
11	കോഴിക്കോട്	2574.07
12	വയനാട്	715.50
13	കണ്ണൂർ	925.41
14	കാസർഗോഡ്	1086.01
	ആകെ	45735.96

പ്രകൃതിവിഭവ പരിപാലന പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ ഭാഗമായി ജലസംരക്ഷണ മേഖലയിൽ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി വിവിധ ജലാശയങ്ങളുടെ നവീകരണ പുനരുദ്ധാരണ നടപടികൾ ഏറ്റെടുത്തിട്ടുണ്ട്. ഇതിന്റെ ഭാഗമായി പൊതുകളങ്ങളുടെ നിർമ്മാണം/പുനരുദ്ധാരണം സ്വകാര്യകളങ്ങളുടെ നിർമ്മാണം കനാലുകളുടെയും തോടുകളുടെയും നവീകരണം എന്നീ പ്രവൃത്തികൾ ഏറ്റെടുത്തിട്ടുണ്ട്.

വർഷം	നവീകരിച്ച പൊതുകളങ്ങളുടെ എണ്ണം	നിർമ്മിച്ച കളങ്ങളുടെ എണ്ണം		പുനരുദ്ധരിച്ച കനാലിന്റെ വിവരം (കി.മീ)
		പൊതു	സ്വകാര്യം	
2016-17	1390	90	1900	5243
2017-18	1309	92	3687	4915
2018-19	1106	131	4192	5008
2019-20	1013	59	3809	5158
2020-21	558	102	3882	4800

അനുബന്ധം

സംസ്ഥാനത്തിന്റെ സുസ്ഥിരവികസനം ലക്ഷ്യമിട്ട് പുതിയൊരു കേരളത്തിലേക്കുള്ള പ്രയാണം ജനപങ്കാളിത്തത്തോടുകൂടി നിർവ്വഹിക്കുന്നതിന്റെ ഭാഗമായി നാലുകർമ്മ പദ്ധതികൾ 2016 സെപ്റ്റംബർ 28 ന് പ്രഖ്യാപിക്കുകയുണ്ടായി. ഇതിൽ ഹരിതകേരളം മിഷന്റെ ഉപദൗത്യമായ 'ജലസമൃദ്ധി' യുടെ ഭാഗമായാണ് സംയോജിത നീർത്തടാടിസ്ഥാനത്തിൽ മണ്ണ്-ജലസംരക്ഷണം ശാസ്ത്രീയമായി നിർവ്വഹിക്കുന്നതിനുള്ള പദ്ധതികൾ തയ്യാറാക്കപ്പെട്ടത്. ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് തലത്തിൽ നീർത്തടപ്പാനം, ബ്ലോക്ക്പഞ്ചായത്ത് തലത്തിൽ നീർത്തടമാസ്റ്റർപ്പാനം തയ്യാറാക്കപ്പെട്ടു. ഈപ്പാനിൽ റിഡ്ജ്-ടു-വാലി (മുകളിൽനിന്നതാഴേക്ക്) സമീപനത്തോടുകൂടി ശുചിയാക്കി സംഭരണശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കേണ്ട ജലാശയങ്ങളുടെ മുൻഗണനാപ്പട്ടിക തയ്യാറാക്കുകയും ഇതിൻപ്രകാരംസർക്കാർവകുപ്പുകൾ/ ഇതര ഏജൻസികൾ മുഖേനയും ജനപങ്കാളിത്തത്തോടുകൂടിയും ഉള്ള രണ്ട്മാർഗ്ഗങ്ങൾ സ്വീകരിച്ചുകൊണ്ട് പ്രവൃത്തികൾ നിർവ്വഹിക്കുകയുമാണുണ്ടായത്.

വിവിധ വകുപ്പുകളുടെ സഹകരണത്തോടും ജനപങ്കാളിത്തത്തോടും കൂടിനിർവ്വഹിക്കപ്പെട്ട പ്രധാനപ്പെട്ട ശുചീകരണപ്രവർത്തനങ്ങൾ ചുവടെചേർക്കുന്നു:-

കിള്ളിയാർ (തിരുവനന്തപുരം) പള്ളിക്കലാർ (കൊല്ലം) ആദിപമ്പ, വരട്ടാർ (പത്തനംതിട്ടജില്ല) കോലറയാർ (പത്തനംതിട്ട-തിരുവല്ല) കുട്ടമ്പേരൂറാർ (ആലപ്പുഴ) മീനച്ചിലാർ-കൊടുരാർ- മീനലയാർ പുന:സംയോജനം (കോട്ടയം) കാനാമ്പുഴ (കണ്ണൂർ). ഇതിനുപുറമേ, ഇനി ഞാൻ ഒഴുകട്ടെ എന്ന ആശയത്തിനു കീഴിൽ (2019 ഡിസംബർ) 14 ജില്ലകളിലെ വിവിധതോടുകൾ ശുചിയാക്കുന്നതിനും സാധിച്ചിട്ടുണ്ട്.

കഴിഞ്ഞ സർക്കാരിന്റെ കാലഘട്ടത്തിൽ ഹരിതകേരളം മിഷനിന്റെ ഭാഗമായി ജലസേചനവകുപ്പിന് കീഴിൽ ഏകദേശം 542 ജലാശയങ്ങളിൽ (തോടുകളും കുളങ്ങളും ഉൾപ്പെടെ) പുനരുജ്ജീവന പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കിയിട്ടുണ്ട്.

ക്രമ നം	ജില്ല	കഴിഞ്ഞ സർക്കാരിന്റെ കാലഘട്ടത്തിൽ പുനരുജ്ജീവന പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കിയ ജലാശയങ്ങളുടെ എണ്ണം (തോട്, കുളങ്ങൾ, ഉൾപ്പെടെ)
1	തിരുവനന്തപുരം	60
2	കൊല്ലം	61
3	പത്തനംതിട്ട	50
4	ആലപ്പുഴ	10
5	ഇടുക്കി	114

6	കോട്ടയം	4
7	എറണാകുളം	67
8	തൃശ്ശൂർ	101
9	പാലക്കാട്	4
10	മലപ്പുറം	19
11	കോഴിക്കോട്	29
12	കണ്ണൂർ	6
13	വയനാട്	8
14	കാസർഗോഡ്	9

ഹരിതകേരളം മിഷന്റെ ഭാഗമായി വിവിധ വകുപ്പുകളുടേയും ഏജൻസികളുടേയും സഹായത്തോടെ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ നേതൃത്വത്തിൽ സംസ്ഥാനത്തൊട്ടാകെ 412 കി.മീ. നദികളും 45736 കി.മീ. തോടുകളും 26259 കുളങ്ങളും മാലിന്യശുദ്ധമാക്കി പുനരുജ്ജീവിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. കൂടാതെ 20990 കുളങ്ങൾ പുതുതായി നിർമ്മിക്കുകയും 64950 കിണറുകളിൽ മഴവെള്ളരീചാർജ്ജിംഗ് സംവിധാനങ്ങൾ ഏർപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. 26568 കിണറുകൾ നിർമ്മിക്കുകയും 13968 കിണറുകൾ പുനരുജ്ജീവിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്.

പുനരുജ്ജീവിപ്പിച്ച പുഴകളുടെയും തോടുകളുടെയും ജില്ല തിരിച്ചുള്ള പട്ടിക ചുവടെ ചേർക്കുന്നു.

ക്രമ നമ്പർ	ജില്ല	പുഴയുടെ പേര്	നീളം
1	തിരുവനന്തപുരം	കിള്ളിയാർ (22 കി.മീ. രണ്ടുതവണ)	44 കി.മി
2	കൊല്ലം	കല്ലടയാർ	22 കി.മി
3	പത്തനംതിട്ട	ആദി പമ്പ	4 കി.മി
4		കോലറയാർ	12 കി.മി
5		പള്ളിക്കലാർ	15 കി.മി
6	ആലപ്പുഴ	വരട്ടാർ	9.4 കി.മി
7		കൂട്ടമ്പേരുരാർ	12 കി.മി
8	കോട്ടയം	മീനച്ചിലാർ	75 കി.മി
9		മീനന്തറയാർ	
10		കൊടുരാർ	
11		മണിമലയാർ	14.5 കി.മി
12	ഇടുക്കി	വടക്കേപ്പുഴ	3 കി.മി
13		അടിമാലി- ദേവിയാർ	2 കി.മി
14	എറണാകുളം	കടമ്പ്രയാർ	16 കി.മി

15		പിറവംപുഴ	4 കി.മി
16	തൃശൂർ	പെരുന്തോട് വലിയതോട്	15 കി.മി
17	പാലക്കാട്	ഭവാനിപ്പുഴ	3.5 കി.മി
18		ഭാരതപ്പുഴ	11.25 കി.മി
19		മംഗലംപുഴ	13 കി.മി
20		ഗായത്രി പുഴ	7.1 കി.മി
21		തൂപ്പനാട് പുഴ	2 കി.മി
22		തൂതപ്പുഴ	3 കി.മി
23		ചിറ്റൂർ പുഴ	1 കി.മി
24	മലപ്പുറം	ചെറുപുഴ	4 കി.മി
25		ചാലിയാർ	12 കി.മി
26		തിരുർ പൊന്നാനിപ്പുഴ	8 കി.മി
27		പൂരപ്പുഴ	2 കി.മി
28	കോഴിക്കോട്	പൂനൂർ പുഴ	24 കി.മി
29	കണ്ണൂർ	കാനമ്പുഴ	10 കി.മി
30		ബാവലിപ്പുഴ	33 കി.മി
31		അഞ്ചരക്കണ്ടി പുഴ	22 കി.മി
32	കാസർഗോഡ്	ചിത്താരിപ്പുഴ	2 കി.മി
33		പതിക്കാൽ പുഴ	3.5 കി.മി
34		കുമ്പളപ്പുഴ	3 കി.മി
	ആകെ		412.25 കി.മി

പുനരുജ്ജീവിപ്പിച്ച തോടുകൾ

ക്രമ നമ്പർ	ജില്ല	ആകെ നീളം (കി.മി.)
1	തിരുവനന്തപുരം	10855.58
2	കൊല്ലം	3959.57
3	പത്തനംതിട്ട	1759.38
4	ആലപ്പുഴ	2788.02
5	കോട്ടയം	4148.60
6	ഇടുക്കി	1737.10
7	എറണാകുളം	7101.90
8	തൃശൂർ	2039.54
9	പാലക്കാട്	3645.05
10	മലപ്പുറം	2400.24
11	കോഴിക്കോട്	2574.07
12	വയനാട്	715.50
13	കണ്ണൂർ	925.41
14	കാസർഗോഡ്	1086.01
	ആകെ	45735.96

പ്രകൃതിവിഭവ പരിപാലന പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ ഭാഗമായി ജലസംരക്ഷണ മേഖലയിൽ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി വിവിധ ജലാശയങ്ങളുടെ നവീകരണ പുനരുദ്ധാരണ നടപടികൾ ഏറ്റെടുത്തിട്ടുണ്ട്. ഇതിന്റെ ഭാഗമായി പൊതുകളങ്ങളുടെ നിർമ്മാണം/പുനരുദ്ധാരണം സ്വകാര്യകളങ്ങളുടെ നിർമ്മാണം കനാലുകളുടെയും തോടുകളുടെയും നവീകരണം എന്നീ പ്രവൃത്തികൾ ഏറ്റെടുത്തിട്ടുണ്ട്.

വർഷം	നവീകരിച്ച പൊതുകളങ്ങളുടെ എണ്ണം	നിർമ്മിച്ച കളങ്ങളുടെ എണ്ണം		പുനരുദ്ധരിച്ച കനാലിന്റെ വിവരം (കി.മീ)
		പൊതു	സ്വകാര്യം	
2016-17	1390	90	1900	5243
2017-18	1309	92	3687	4915
2018-19	1106	131	4192	5008
2019-20	1013	59	3809	5158
2020-21	558	102	3882	4800